

26.04.2023 - 9-Б

Історія України

Вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Події російської революції 1905 – 1907 рр. в Україні. Наддніпрянська Україна в 1907 – 1914 рр. Столипінська аграрна реформа та її вплив на Україну

Мета: схарактеризувати події революції 1905—1907 рр., що відбулися в січні—грудні 1905 р.; визначити особливості селянського руху в Наддніпрянщині в роки революції 1905—1907 рр.; проаналізувати діяльність українських політичних партій у цей період, ознайомити учнів із особливостями соціально-економічного розвитку Наддніпрянщини у 1907 – 1914 рр.; формувати в учнів вміння аналізувати, порівнювати й узагальнювати історичний матеріал, формувати ключові та предметні компетентності; виховувати в школярів інтерес до історії України, формувати ціннісне ставлення до держави і права.

Актуалізація опорних знань

- Схарактеризуйте особливості українського руху в Галичині в цей період.
- Наведіть факти, що свідчать про залучення галицького селянства до політичної боротьби.
- Як відбувалася боротьба за український університет? Чому вона набула такої гостроти?
- Якими були здобутки галицьких українців у боротьбі за виборчу реформу в краї?
- Що таке ідея сепаратизму? Чим була зумовлена її поява?
- Схарактеризуйте розвиток українського руху на Буковині й Закарпатті.

Вивчення нового матеріалу

Основні дати (запишіть)

9 січня 1905 р. — початок революції 1905—1907 рр. у Російській імперії;

14 червня 1905 р. — початок повстання на броненосці «Потьомкін»;

грудень 1905 р. — перейменування РУП в Українську соціал-демократичну робітничу партію.

Причини Російської революції 1905—1907 рр.:

- зволікання влади з остаточним розв'язанням аграрного питання;
- жахливі умови праці більшості робітників;
- падіння авторитету влади внаслідок поразки в російсько-японській війні 1904—1905 рр.;

- прагнення підприємницьких кіл до участі в управлінні державою;
- національне гноблення неросійських народів;
- установа в Росії конституційно-демократичного ладу через ліквідацію самодержавства, демократизацію суспільного життя, проголошення та юридичне закріплення прав і свобод громадян.

ЕТАПИ РЕВОЛЮЦІЇ 1905–1907 РР.

<p>I фаза — «піднесення» (січень–жовтень 1905 р.):</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Наростання масової боротьби, посилення її політичного характеру; • політизація народних мас; • активізація процесу самоорганізації суспільства (утворення політичних партій, рад, профспілок тощо); • поширення хвилі заворушень серед селян та армії; • переплетення та взаємовплив робітничого, селянського та національно-визвольних рухів
<p>II фаза — «кульмінація» (жовтень–грудень 1905 р.):</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Коротка стабілізація в країні та певне розмежування політичних сил після публікації царського Маніфесту 17 жовтня; • діалог та легальна взаємодія між опозицією та владними структурами; • активне формування багатопартійної системи; • організація лівими силами хвилі збройних повстань у грудні 1905 р. (повстанськими центрами в Україні були Харків, Олександрівськ, Катеринослав, Горлівка та інші міста)
<p>III фаза — «спад» (січень 1906 — червень 1907 р.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Посилення репресій (каральні експедиції, арешти, обшуки тощо); • зменшення масштабів та інтенсивності робітничих страйків та селянських виступів; • перехід більшості політичних партій у підпілля; • поширення серед революціонерів терористичних форм боротьби; • спроби опозиції продовжити боротьбу парламентськими методами у стінах Державної Думи; • перехід реакції у наступ

Наслідки революції 1905 – 1907 рр.

були скасовані викупні платежі, скоротилися напівфеодальні методи експлуатації селян і станові обмеження

реалізувалися громадянські свободи, була скасована попередня цензура

почалася аграрна реформа

був створений двопалатний парламент, який обмежив законодавчі повноваження царя

робітники отримали право створювати профспілки, проводити економічні страйки, підвищилася їхня заробітна плата, скоротився робочий день

проте головні питання революції не були розв'язані: суспільний лад і державний устрій не були змінені, панівні верстви зберегли владу у своїх руках

Революція 1905—1907 рр. підштовхнула російський уряд до чергової аграрної реформи. Оскільки ініціатором та організатором реформи був голова Ради Міністрів Петро Столипін, її називають Столипінською. Реформуючи сільське господарство, уряд прагнув підвищити його ефективність, утворити прошарок заможних селян як опору влади на селі та розв'язати проблему аграрного перенаселення.

Розпочали реформу указом від 9 листопада 1906 р. і завершили законами 14 червня 1910 р. та 29 травня 1911 р. Вона надавала кожному селянинові право вийти з общини і закріпити у власність за собою землю, отже, руйнувала селянську общину. Селянин міг отримати з общинних угідь відруб — ділянку землі, що переходила з колективної (общинної) у приватну власність, та утворити хутір — відокремлене сільське поселення із господарством і приналежною до нього землею.

Робота з поняттями (запишіть)

Відруб — селянське господарство, що утворилось в межах села.

Хутір - селянське господарство, що утворилось за межами села.

Аграрна реформа Петра Столипіна та її вплив на Україну

Причини аграрної реформи:

1. Прагнення царизму зменшити конфронтацію в суспільстві, відвернути селян від боротьби за поміщицькі землі й закріпити в них приватновласницькі настрої;
2. Усвідомлення правлячими колами необхідності розв'язання аграрного питання і прискорення розвитку фермерського господарства.
3. Прагнення ліквідувати аграрну перенаселеність в європейській частині країни, зменшити конфронтації в суспільстві.

Завдання аграрної реформи:

- 1 Зміцнити соціальну опору самодержавства на селі
- 2 Розв'язати проблему аграрного перенаселення
- 3 Ліквідувати заборгованість за викупними платежами 1861 р.

НАДДНІПРЯНЩИНА.

РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА на поч. XX ст.

На початку XX ст. в сільському господарстві українських земель тривали процеси, започатковані аграрними реформами в Росії (1861 р.) та Австрії (1848 р.), а саме:

- перерозподіл земель на користь тих власників, які пристосували свої господарства до ринкових потреб

зростання
товарності
господарств

демографічний вибух;
малоземелля і безземелля

поява
надлишку
робочої
сили

упровадження в
сільськогосподарське
виробництво техніки й
досягнень
агрокультури

Селянські протести навесні 1905 р.: захоплення землі, вирубування лісів, відбирання у поміщиків цукроварень, гуралень, збіжжя, провіанту, худоби тощо.

Перегляньте відео: <https://youtu.be/dvQYEWEPHZY>

Систематизація і повторення вивченого

- Яка подія започаткувала революцію 1905—1907 рр. у Російській імперії?
- Хто такі чорносотенці?
- Коли відбулося повстання моряків Чорноморського флоту під проводом П. Шмідта?
- Яка політична партія Наддніпрянщини в грудні 1905 р. змінила назву на УСДРП?

Домашнє завдання: прочитати пар. 39. Запишіть основні дати і терміни з теми.

Повторити тему «Економічний розвиток українських земель у 2 пол. 19 ст.»

Завдання надсилайте на освітню платформу Human, або вайбер 097-880-70-81, або на ел. адресу nataliarzaeva5@gmail.com